

Diarienummer: DO 2023/749
Handling: 2023.17313

u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Allmänt fritidshem och fler elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid (SOU 2022:61)

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har anmodats att yttra sig över förslagen i ovanstående promemoria. DO:s yttrande är avgränsat till frågor som rör DO:s uppdrag och verksamhetsområde.

Sammanfattningsvis ser DO positivt på utredningens förslag att utvidga rätten till undervisning i fritidshem. DO bedömer att förslagen kan bidra till barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. DO lämnar därutöver nedan synpunkter på förslagen.

Avgiftsfritt allmänt fritidshem för elever i förskoleklass och årskurs 1–3

DO delar utredningens bedömning att fritidshemmet har ett viktigt uppdrag, då fritidshemmet ska komplettera skolan och i likhet med skolan har ett kompensatoriskt uppdrag. DO yttrade även i sitt remissvar över betänkandet Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg (SOU 2020:34) att det bör införas ett allmänt fritidshem i syfte att stärka kvaliteten, likvärdigheten och fritidshemmets kompensatoriska uppdrag.¹

DO bedömer att förslaget att göra fritidshemmet avgiftsfritt för alla barn mellan 6 och 9 år kommer att innebära att fler barn deltar i fritidshemmets verksamhet.

¹ DO:s yttrande över betänkandet Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg (SOU 2020:34), LED 2020/293

Levnadsvillkor som ytterligare grund för utökat behov av fritidshem

DO bedömer att förslaget att utvidga grunderna för erbjudande av fritidshem genom att lägga till rekvisitet levnadsvillkor kan vara ett sätt att främja lika rättigheter och möjligheter.

Utökad informationsskyldighet för kommunerna

DO delar bedömningen att information till vårdnadshavare om fritidshemmet är viktigt för att öka deltagandet i fritidshem, och instämmer i förslaget att hemkommunen får en utökad informationsskyldighet. DO vill särskilt framhålla vikten av att information om fritidshemmet anpassas till vårdnadshavare som kan antas ha låg kunskap om fritidshemmet eller begränsade språkkunskaper, till exempel nyanlända föräldrar.

Fritidshem för 10–12-åringar och öppen fritidsverksamhet bör utredas i särskild ordning

DO delar utredningens bedömning att frågan om fritidshem/öppen fritidsverksamhet för elever mellan 10–12 år bör utredas i särskild ordning.

Införandet av ändamålsenliga lokaler i skollagen

DO instämmer i utredningens förslag att det i skollagen ska införas att lokalerna ska vara ändamålsenliga. DO har även tidigare välkomnat förslag om att i skollagen förtydliga att fritidshemmets lokaler ska vara ändamålsenliga.² DO framhöll då vikten av att verksamheten i fritidshemmet är tillgänglig för elever med funktionsnedsättning.

Skolverket ska ta fram stödmaterial för ändamålsenlig lokalanvändning och systematiskt kvalitetsarbete

Utredningen föreslår att Statens skolverk ges i uppdrag att ta fram stödmaterial som kan ge stöd och inspiration i arbetet med att ge elever en god miljö i fritidshemmet och för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet i fritidshem. DO underströk i ett tidigare yttrande³ att tillgänglighet borde behandlas i riktlinjer för utformning och funktionalitet av fritidshemmets lokaler och riktmärken för gruppstorlekar i fritidshemmet. DO underströk också vikten av att stödmaterial om systematiskt kvalitetsarbete behandlar

² Ibid

³ Ibid

arbete med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter enligt diskrimineringslagen.

Elevhälsans roll i fritidshemmet bör utredas

DO instämmer i förslaget att elevhälsans roll i fritidshemmet bör utredas i särskild ordning.

Utbildning på avancerad nivå ska ges och nationell forskarskola ska inrättas

DO ser positivt på förslaget att två eller fler lärosäten ska ges i uppdrag att planera och utveckla en utbildning på avancerad nivå för lärare i fritidshem och att en nationell forskarskola med relevans för fritidshemmets syfte ska inrättas. DO betonar vikten av att kunskap om diskriminering och diskrimineringslagen integreras i samtliga utbildningar.

Beslut i detta ärende har fattats av Lars Lindgren efter föredragning av utredare Emma Wilén.

Lars Lindgren,

chef utvecklings- och analysenheten